א) מגילה כז:, ב) [ועי' תוס' ג' [דף טו.], ד' בס"א: כהן שהשתמד, ה' בס"א נוסף: בשמדותן, ו) [סנהדרין קג.], ז) [קדושין כ:], **ה**) בס"ח: כומר,

תורה אור השלם

1. ויפתח עזרא הספר זי זַיְּבְּוַּחּוּ בֶּוְיָּא תַּפְּבֶּּי לְעֵינֵי כְל הָעָם כִּי מֵעַל כָּל הָעָם הָיָה וּכְפָּתְחוּ עמדו כָל הָעָם:

וחמיה ח ה בִּי עַמְדוּ לֹא עַנוּ עוֹד:

איוב לב טז 3. וַיִּקְרָא בוֹ לִפְנֵי הֶרְחוֹב לפני שער המים מו ָּגָשֶׁ לְבְּנֵי שַׁעַּוֹ וַוּמֵּיִם בְּּוֹ הָאוֹר עַד מַחֲצִית הַיּוֹם גָּד הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים והמבינים ואַזנֵי כָל הְעָם

נחמיה ח ג 4. שְׁאוּ יְדַכֶּם קֹדֶשׁ וּבֶרַכוּ אָת יְיִ: תהלים קלד ב

הגהות הב"ח

(A) רש"י ד"ה ולא פסעתי וכו' לשון מפסע ואזיל ונראה. נ"ב עי' פ' מלות מלילה דף קה ע"ב:

מוסף רש"י

לבור המברך את עמו ישראל בשלום:

קפנדריא. מקלר הילוכו קבנו או מקמ סינום דרך נית הכנסת (מגילה בז:). ולא פסעתי על ראשי עם קודש. כשהיו התלמידין בבית המדרש על גבי קרקע, ההולך על גבי מסיבתן לישב למקומו, נראה כפוסע על ראשי העס (שם). ולא נשאתי בפי. לדוכו לברכת כהנים. ברי שהכהנים לריכין לברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך אשר מדשנו העולם ישנים משנ קדשמו (במלותיו ולוגו) בקדושמו של אהרן (שם).

והוה לאחריו. ואף שם היו כלים הלריכין הואה: הואחו פסולה. דבעינן כוונה לטהרה כדכתיב (במדבר יט) והזה הטהור על הטמא שיהא מתכוין לו: על הלדדין שבפניו. לדדין שיש ממנו ולהלן ולא לדדין שישנו ממנו ולאחור. והכי נמי העומדין בלדדין של כהן הימנו ולהלן

בכלל ברכה הן דכלפניו דמי אבל של אחר הימנו אע"פ שאינן אחריהן אוהזה לאחריו לאחריו והזה לפניו הזאתו ממש כלאחריו דמי: ובפחחו. פסולה לפניו והזה על צדדין שבפניו הזאתו וכשהתחיל. ובעזרא כתיב: עמדו. כשרה אמר רבא בר רב הונא יכיון שנפתח שתקו: שלה נטל ידיו. לפני עלותו ספר תורה אסור לספר אפילו בדבר הלכה לדוכן: במה החרכת ימים. חיוה שנאמר יובפתחו עמדו כל העם ואין עמידה זכות בידך שהארכת ימים: הפנדריא. אלא שתיקה שנא' יוהוחלתי כי לא ידברו לקלר דרכו דרך בהכ"נ ליכנס בפתח כי עמדו לא ענו עוד ר' זירא אמר רב חסדא זה ולנאת כנגדו. ולשון קפנדריא מהכא נואזני כל העם אל ספר התורה ואמר מפרש בברכות (דף סב:) אדמקיפנא אדרי איעול בהא עד שאני מקיף ר' יהושע בן לוי יכל כהן שלא נטל ידיו לא סביב השורות הללו אכנס בזה ישא את כפיו שנאמר 4 שאו ידיכם קדש ואקצר דרכי ודרי שורות בתים: ולא וברכו את ה' שאלו תלמידיו את ר' אלעזר פסעתי על ראשי עם קודש. שהיו בן שמוע במה הארכת ימים אמר להן מימי יושבים התלמידין בבית המדרש על לא עשיתי בית הכנסת קפנדריא ולא פסעתי גבי קרקע והמהלך ביניהם כשהן על ראשי עם קודש ולא נשאתי כפי בלא יושבין ונכנס לישב במקומו מרחיב ברכה מאי מברך אמר רבי זירא אמר רב פסיעותיו בעל כרחו והוא לשון מפסע (א) ונראה כמפסע על ראשיהם חסדא יאשר קדשנו בקדושתו של אהרן לפיכך לריך להקדים או ישב לו וצונו לברך את עמו ישראל באהַבה כי מבחוץ: ולה נשחתי כפי לברך. שכהן עקר כרעיה מאי אמר היהי רצון מלפניך ה' היה: בלח ברכה. ברכה דמפרש וחזיל אלהינו שתהא ברכה זו שצויתנו לברך מאי מברך: וכי עקר כרעיה. בעבודה את עמך ישראל לא יהא בה מכשול ועוז למיסק והוא מחזיר פניו כלפי וכי מהדר אפיה מציבורא מאי אמר אדבריה תיבה מחי אמר: וכי מהדר אפיה רב חסדא לרב עוקבא ודרש ירבונו של מליבורא. כשגומר ברכותיו מחזיר פניו ללד התיבה עד שיגמור שליח עולם עשינו מה שגזרת עלינו עשה עמנו

דקיימא לן כוותיה וכמדומה דהכי פסק רבינו חננאל דבכל דוכתא קי"ל כר' יהושע בן לוי ומקשה מפ' כל גגות (עירובין דף נב.) דיתיב ר' זירא ורבה בר רב חנן ויתיב אביי גבייהו ויתבי וקאמרי שמע מינה ממתני׳ דיורי גדולה בקטנה ואין דיורי קטנה בגדולה וכו׳ עד לבור

בגדולה ושליח לבור בקטנה יולאין ידי חובתן לבור בקטנה וש"ל בגדולה אין יולאין ידי חובתן תשעה בגדולה וא' בקטנה מלטרפין תשעה בקטנה וא׳ בגדולה אין מלטרפין וה״ה גדולה בגדולה דליכא למימר דיורי גדולה בגדולה אלמא לענין תפלה לא אמר אפילו מחילה של ברזל אין מפסקת ונראה דלא דמי דהיכא דאיכא עשרה בגדולה ושליח לבור עמהן ואחד בגדולה כיולא בה מתוך שמוליא בני הגדולה יוצא גם זה שבאחרת כה"ג אמרינו דוקא אפילו מחיצה וכו׳ שהרי מוציא הפילו אחיו שבשדוח כדאיחא במסכת ראש השנה (דף לה.) אבל היכא דלריך ללרופינהו ודאי לא מלטרפי וההיא דפ׳ אין עומדין (ברכות דף לב:) דח"ר חלעזר מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהן שבשמים לא שייכא להכא דההיא אמר לגבי הא שאין תפלתן מקובלת כמו בזמן שבהמ"ק קיים מיהו לענין זה אין מפסקת אם יתברכו הלבור ע"י ברכת כהנים שעמהן בבית הכנסת או יוליא ש"ל ידי חובתן גם זה יתברך ויולא ידי חובתו עמהן דכלפי אבינו שבשמים

לא תלי בהפסק מחיצה: והזה על הצדרין שבפניו הזאתו

בשרה. בירושלמי בפרק אין עומדין אמרי׳ הדא אמרה העומדין מן הלדדין בכלל ברכה: בירון שנפתח ספר תורה אסור לספר אפי׳ בדבר הדבה. מקשינן מפרק קמא דברכות (דף מ) דאמר רב ששת הוה מהדר אפיה וגרים אמר אינהו בדידהו ואנן בדידן ומצינו למימר דמהדר אפיה שאני אי נמי רב ששת שאני משום דהוה מאור עינים והוה פטור מקריאה משום דהוה דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה וכיון דפטור מקריאה אפילו בשעת שמיעה היה יכול לעסוק בדבר הלכה והיינו דקאמר אנן בדידן כגון דברי הלכה (כגון) דברים דעל פה ואינהו בדידהו דברים שבכתב מיהו מסתברא כפירוש ר"ח דפי׳ התם דוקא רב ששת וכיולא בו דתורתו אומנתו אבל האידנא כרבא סבירא לן דאמר רבא כיון שנפתח ס״ת וכו' והאי דהוה מהדר אפי' י"ל דלא הויא אורחא דמילתא לאיעסוקי בדבר הלכה באנפי : ליבורא בעוד שהן עסוקין בשמיעת התורה

בק בהן שלא גמל ידיו. פירש רש"י אמר לי רבי אם נטל ידיו שחרית ונטהר כהן אינו לריך ליטול ידיו כשעולה לדוכן וכמדומה שהועתק מהגהת תלמיד שהרי אין לשונו משמע כך דפירש שלה נטל ידיו לפני עלותו לדוכן משמע ממש סמוך ועוד דמייתי גמרה קרה שהו ידיכם קדש וברכו משמע חיכף לנטילת ידים ברכת כהנים דמשמע ליה השתא דבברכת כהנים משתעי קרא דהיא בנשיאות ידים ומשמע בירושלמי פ״ח דברכות דבברכה דמשתעי קרא בעינן נטילת ידים סמוך לה דמייתי לה התם אברכת המזון והכי איתא שלשה תכיפות הן חירף לסמיכה שחיטה שנאמר וסמך ושחט חירף לנטילת ידים ברכה שנא' שאו ידיכם וברכו חירף לגאולה חפלה שנא' יהיו לרצון אמרי פי וגו' וכתיב בתריה יענך ה' ביום לרה ובפ' כילד מברכין (ברכות מב.) משמע דההיא ברכה איירי בברכת המזון מיהו שמעינן מינה דבעינן מיכף נטילת ידים בברכה דמשתעי ביה קרא והכא מייתי לה אברכת כהנים ועוד אי מיירי הכא בשלא נטל ידיו בשחרית אמאי נקט כהן לנשיאות כפים תיפוק ליה משום דברי תורה שלריך ליטול ידיו כדאמרי׳ בפ״ק דברכות (דף יא:) ובפ״ב (שם יד:) אמר רבי חייא בר רב אשי זימנין סגיאין הוה קאימנן קמיה דרב לתנויי לן פירקא בסיפרא דבי רב ומקדים וקאי ומשי ידיה ומברך ומנח תפילין והדר אמר לן ואמר נמי התם 2 דבעי לאהדורי בתר מיא לנט"י לק"ש מיל ומה לי ק"ש ומה לי ברכת כהנים אי משום דלריך ברכה לפניה הכא נמי אריך ברכה לפניה כדאמר לקמן להכי מסתבר דהכא בנטילת ידים חיכף לברכה מיירי ושיעור חכיפה איכא למישמע מחכיפת סמיכה לשחיטה דאמרי׳ בפ׳ כל הפסולין (זכחים נג.) כל הסמיכות שהיו שם קורא אני בהם חיכף לסמיכה שחיטה חוץ מזו שהיחה בשער נקנור שאין מאורע יכול ליכנס שם אלמא כדי מהלך משער נקנור עד בית המטבחים לא חשיבה תכיפה ובמסכת מדות (פ״ה מ״א) משמע דלא הוי טפי מעשרים ושתים אמה מקום דריסת רגלי ישראל ומקום דריסת רגלי הכהנים שכל אחד היו "א אמה:

ובר מהדר אפיה מצבורא מאי אמר. סדר נשיאת כפים מפי׳ רבינו שלמה עוקר רגליו בעבודה ממקומו ובא לפני החיבה ומתפלל יהי רלון שתהא ברכה זו וכו׳ ומאריך בה עד שיאמרו אמן של הודאה מפי הלבור וקורא כהנים אם שנים הם ואם אחד אינו קורא ש"ל והוא מחזיר פניו מאליו כדאביי דאמר לעיל לאחד אינו קורא וכשכלה דבור מהקורא מברכין אשר קדשנו כו' ואחר כך מתחילין בברכה וכשכלה אמן אחרון מפי לבור הן מחזירין וכופפין קשרי אלבעוחיהן אם רולין ושליח לבור מתחיל שים שלום והכהנים יתפללו רבונו של עולם עשינו מה שגזרת וכו' ומאריכין בה עד שתכלה ברכה מפי שליח לבור עוקרין רגליהן והולכין להן: בשאלחות פרשת ויקח קרח כהן שעבד עבודת כוכבים הי לא ישא את כפיו דגרע מהורג את הנפש דאמרינן בפ׳ אין עומדין (ברכות לב:) כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו ורבינו גרשום מאור הגולה השיב בתשובותיו דנושא כפיו וקורא ראשון בתורה דכיון דחזר בתשובה חוזר לקדושתו דתנן בסוף מסכת מנחות (דף קט.) אך לא יעלו כהני הבמוח אל מזבח ה׳ בירושלים כי אם אכלו מצוח בחוך אחיהם והרי הן כבעלי מומין שחולקין ואוכלין וכשם שבעלי מומין נושאין את כפיהם וקורא ראשון בתורה ואף זה שאם לא תאמר כן נמלאת מרפה ידיהן של בעלי תשובה שיאמרום אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה וימנעו מעשות חשובה ואמר ר' יוחנף? כל האומר מנשה אין לו חלק לעולם הבא מרפה ידיהן של בעלי חשובה וחנא דבי רבי ישמעאלף הואיל והלך זה ונעשה כהןש לאלילים אדחה אבן אחר הנופל וכו': ווע"ע חום׳ מנחות קט. דיה וא ישמשו וחוס׳ תענית ס. ד"ה אי מהן:

ב מיי׳ פי״ב מהל׳ תפלה

ב ב מיי פיי כי מוסג תפין כה הל' ט סמג עשין כה טוש"ע א"ח סימן קמו

:ם סעיף

בא ג מיי פט"ו מהלי נ"כ הלי ה סמג עשין כ טוש"ע א"ח סימן קכח

סעיף ו: סעיף ב בב ד מיי' שם פי"ד הלכה

שם סעיף יה: בג ה מיי׳ שם טוש״ע שם

סעיף ט: גד ו מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף טו:

יב סמג שם טוש"ע

תוספות שאנץ , כיון דנפתח ספר תורה אסור לדבר אפי' בדברי תורה. פי׳ רשב״ם אבל אי מהדר אפיה לית לן בה דאמר פ״ק דברכות רב ששת מהדר אפיה וגריס. ואינו נראה לר״ת דא״כ היה ליה לתלמודא לאיתויי הא דרב ששת ולומר יוא דוב ששונ דקומו שמותר בזה הענין. על כן נראה לי דרב ששת ל) לא

פליג דבדבר הלכה שרי: א) נ"ל דרב ששת פליג וס"ל דלדבר הלכה שרי.